

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. I. Refertur propositio damnata, & opiniones Authorum circa hanc
quæstionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

Fidei ex memoria notitia per *Fidem comparata*: quæ verba significant actum credendi mysteria, productum per speciem intentionalem, quæ generata fuit à cognitione credente tale mysterium ex motivo Fidei. Et quamvis videatur ipse Lugo id negare disp. 1. num. 36., videretur tamen non loqui de hoc casu, quo cognita fuerit revelatio, & ex vi illius generata fuerit species intentionalis mysterij crediti; & per hanc speciem eliciatur actus mediate procedens ex motivo Fidei. Arguit enim contra Authores, qui dixerunt, necessarium esse, quod Deus revelaverit; non vero, quod vnquam cognoscatur revelatio.

82. Favet etiam huic doctrinæ experientia, qua Fideles solent experiri, quod pro tunc immemores revelationis antea cognitæ, credunt mysterium aliquod firmissime: quæ firmitas non potest aliunde provenire, nisi ex cognitione orta, licet non actualiter, radicaliter tamen à revelatione prius cognitæ. Actus autem firmissime credentes mysterium, quamvis absque actuali memoria revelationis, videntur habere eam qualitatem firmitatis, quæ videtur esse proprietas solius assensus Fidei; maxime quod is assensus numquam habeatur sine pia affectione voluntatis.

83. Sed quando quidem P. Hurta. tado nõ resolvit omnino hanc quæstionem; sed solum ostendit maiorem inclinationem in hanc partem, quod isti actus sint Fidei Divinæ; ita neque ego resolvo: & quæstionem Doctoribus decidendam relinquo.

84. Nihilominus animadvertendum est, experientiam proxime propositam convincere vnum è duobus: vel quod illi actus, quibus credimus mysteria, dependentes mediate ab obiecto motivo Fidei, fiunt

ab habitu Fidei; vel quod tales actus immediate attingunt obiectum motivum Fidei; sed postea non recordamur, an fuerint elicitæ ex motivo Fidei propter rationem allatam initio huius articuli num. 70. & seqq. & in hoc secundum magis inclino.

DISERTATIO XII.

An Fidelis interrogatus de professione suæ Fidei, possit tacere?

CAPVT I.

Refertur propositio damnata, & opinioniones Authorum circa hanc quæstionem.

SUMMARIUM.

Negare Fidem semper est lethale, & hac negatio dupliciter contingit. num. 1.

Datur præceptum affirmativum confitendi exterius Fidem. Et hac confessio alia est materialis, & alia formalis num. 2.

An ei, qui interrogatur de Fide licet tacere? num. 3.

Prima sententia, esse peccatum lethale tacere, si ex silentio credatur non habere Fidem, vel hanc non esse veram, vel ex eo silentio alij in Fide titubent. num. 4.

Secunda sententia distinguit inter personam publicam, & privatam interrogantem de Fide. num. 6.

Tertia, quod nulla est differentia inter personam publicam, & privatam. num. 7.

Quarta, interrogatum de Fide à publica potestate posse tacere; quia inde non colligitur negare Fidem. num. 8. Quam

Quam longe distet ab ea opinione P. Granado. num. 9.

Propositio 18 in hoc decreto damnata tamquam scandalosa hæc est: *Si à potestate publica quis interrogetur, Fidem ingenue confiteri, ut Deo, & Fidei gloriosum consulo: tacere ut peccaminosum per se non damno.* Et in primis certum apud omnes est, & de Fide tenendum, numquam esse licitum, quin potius lethale peccatum esse, negare Fidem, sive coram potestate publica, sive coram homine privato. Id enim constat ex verbis Christi D. Math. 10. *Qui negaverit me coram hominibus, negabo eum coram Patre meo.* Quæ negatio duobus modis potest contingere, vel cum quis negat veram Fidem Catholicam, aut aliquod mysterium Fidei, vel cum negat, se esse Catholicum, Christianum, aut Papistam, id est, Fidei Romanæ Professorem; idque sive negetur voce, sive signo alio exteriori.

2. Præterea datur præceptum affirmativum confitendi exterius Fidem, ut constat ex D. Paulo ad Rom. 10. *Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Scilicet tamquam necessaria necessitate præcepti. Et ut optime observat P. Suarez disp. 14. de Fide sect. 2. num. 2. Alia est confessio materialis, & alia formalis. Materialis fit per signa exteriora, quæ plerumque fiunt in adimplerione aliorum præceptorum, scilicet audiendo Missam; accipiendo Sacram Eucharistiam, &c. Formalis fit per vocum pronuntiationem; quæ fit dicendo Symbolum Apostolorum, aut S. Athanasij, vel vocaliter fatendo, se esse Christianum. Et quamvis hoc præceptum affirmativum obliget ad sæpius confitendum exterius Fidem,

sufficienter impletur, per confessionem materialem, quæ fit in adimplerione aliorum præceptorum, aut obsequiorum, quæ sine obligatione sunt, ut portatione, vel recitatione Rosarij, aut alterius cultus externi. Et satis constat ex epist. Iacob. cap. 2. *Ego ostendam tibi ex operibus fidem meam.* Videatur de his omnibus P. Suarez. cit. qui egregie ea tractat.

3. Cum ergo hæc omnia certa sint, procedunt ulterius Theologi, excitantes aliquas quæstiones, & circa illas tradunt aliquas opiniones, quas expedit referre, ad rectam intelligentiam propositionis damnatæ, & doctrinæ tenendæ. Inquirunt ergo, an Fidelis interrogatus de sua Fide, cui illam, ut dictum est, negare non licet, possit tacere?

4. Prima sententia est S. Thomæ 2. 2. q. 3. art. 2. corp. docentis, casu quo quis interrogetur de sua Fide, esse peccatum mortale tacere, si ex ea taciturnitate crederetur, vel non habere Fidem, aut Fidem non esse veram; vel ex ea taciturnitate alij in Fide titubarent. Ita enim dixerit: *Sic enim confiteri Fidem non semper, neque in quolibet loco est de necessitate salutis, sed in aliquo loco, & tempore, quando scilicet per dimissionem huius confessionis subtraheretur honor debitus Deo, & etiam utilitas proximi impendenda: puta si aliquis interrogatus de Fide, taceret, & ex hoc crederetur, vel quod non haberet Fidem, vel quod Fides non esset vera; vel alij per eius taciturnitatem averterentur à Fide. In huiusmodi enim casibus, confessio Fidei est de necessitate salutis.* Hucusque S. Thomas,

5. Idem affirmat Caietanus ibidem sic: [Quoniam tunc est locus, & tempus confitendæ Fidei, quando interrogatur quis de sua Fide (ut in littera dicitur) ita quod se

Ss 2 tacem

Suar.

S. Tho.

Suar.

Caiet.

tacendo creditur non Christianus, subtrahit Deo debitum tunc ibi honorem.]

6. Secunda sententia est eorum, qui distinguunt inter personam publicam, & privatam interrogantem de Fide. Aiunt enim, si persona sit publica, V. g. Rex, aut Magistratus, interrogatum de Fide debere manifestare Fidem; si vero persona sit privata, V. g. aliquis de plebe, posse tacere, vel interrogationem eludere, per illa verba, [Quid ad te?] vel similia. Ita P. Thom. Sanch. lib. 2. Sum. cap. 4. num. 6., & apud ipsum Mag. Bañez 2. 2. quæst. 3. art. 2. dub. 1. concl. 3. P. Azor tom. 1. lib. 8. cap. 27. quæst. 1. Idem tuetur P. Becanus cap. 9. de Fide quæst. 4. num. 2. & Leander à Ss. Sacr. part. 1. decal. tract. 2. disp. 2. quæst. 7. multis perperam citatis Et post hoc decretum Innocentij idem tradunt Lumbier tom. 3. Sum. n. 1768, & Filguera in explicat. huius propositionis 18. conclus. 2., & Hozes. ibid. num. 35.

7. Tertia sententia tuetur, nullam esse differentiam in eo, quod quis de Fide inde interrogetur à persona publica, aut à privata. Ita P. Suar. in ea disp. 14. sect. 3. num. 6. ubi sic ait: [Hæc vero distinctiones materiales quidem sunt ad explicandam circumstantiam temporis, pro quo obligat præceptum confitendi Fidem, & consequenter sit prava occultatio Fidei. Nam hæc obligatio non nascitur ex qualitate, vel potestate personæ rogantis, sed ex occasione, in qua non potest occultari Fides sine gravi diminutione Divini honoris, aut detrimento spirituali proximorum, ut ex dictis sect. superiori constat. Et ideo parum refert, quod rogans sit proprius Rex, vel extraneus, cum obligatio ex iurisdictione rogantis non oritur. Et ob eandem

causam nihil obstabit, quod persona rogantis sit privata; nam si rogatio sit publica poterunt eadem in commoda sequi, non confitendo Fidem in tali articulo; & simili modo quamvis rogatio privata sit, atque etiam persona rogans; si tamen illa sit gravis, & possit multum Fidei prodesse, vel nocere; ad dictam obligationem sufficit. Quia vero quando Tyrannus publica potestate, & publice rogaret, certa est necessitas moraliter loquendo, ideo de illa potissimum loquuntur Auctores; in reliquis autem casibus sunt circumstantiæ ponderandæ.] Hæc P. Suar., & P. Petrus Hurtado. 2. 2. disp. 48. sect. 2. num. 17. idem discrimen rejicit, & utrobique eodem modo discurrendum esse ait, sive persona sit publica, sive privata. Item P. Granado 2. 2. controv. 1. tract. 11. sect. 2. num. 8.

8. Quarta opinio fert, interrogatum de sua Fide à publica potestate, posse tacere; eo quod ex eo silentio non colligitur, negare Fidem. Leander à Ss. Scram. tom. 1. in decal. tract. 2. disp. 2. quæst. 8. magnam irrogat iniuriam P. Granado, cui eam opinionem attribuit his verbis contentam: [Negant adhuc plures DD, eo quod ex præcisa taciturnitate Fidelis, non potest Princeps colligere, aut præsumere illum Fidem negare, sed potius implicite illam fateri.] Et inter alios citat Granadum. Ex cuius citatione deceptus Lumbier tom. 3. Sum. num. 1768. eam opinionem attribuit eidem.

9. Citat P. Granadum. 2. 2. Controv. 1. de Fide tract. 11. sect. 2. num. 8; à qua tamen opinione longissime abest, ut ex eius verbis constat. [B. Thomas vero in art. 2. ait, tunc tene ri aliquem non tacere, quando propterea crederetur non habere Fidem, aut Religionem nostram

Thom.
San.
Bañez
Azor.
Becan.
Leand.
Lumb.
Filguer
Hozes.

Suar.

Suar.
Hurt.

Leand.

Lumb.

tram non esse veram, aut alij ob eius taciturnitatem avertentur à Fide. Atque hæc quidem doctrina vera est, quando interrogatus præberet suo silentio sufficientem occasionem prudenter existimandi, nostram Religionem non esse veram, aut ipsum non esse Catholicum, &c. Nam in eo eventu *tacere est erubescere Christum*, & doctrinam eius, gravemque proinde irrogare iniuriam Catholicæ Religioni, & ipsius Authori. Et sane si in prædicto casu liceret tacere, liceret etiam uti verbis æquivocis, aut negare me esse Christianum (subintelligendo in mente, &c.) sicut ergo hoc non liceret ob iniuriam, quæ Deo irrogatur, ita *nec tacere*. Vnde eleganter Tertullianus lib. de Idolol. paulo ante finem: *Negat, inquit, quicumque dissimulat in quacumque causa pro Ethnico habitus*. Et id voluere. S. Chrisost, & B. Tom. adducti à Bañez. cuius distinctio non est probanda, quando eadem incommoda occurrunt, aut occurrere possunt, licet qui interrogat, habeat privatam autoritatem: quando vero *qui tacet, non præberet sufficientem occasionem existimandi*, Fidem nostram esse falsam, &c. tunc non esset peccatum mortale tacere. Hæc P. Granado.

10. Vbi vides nihil discedere à modo loquendi S. Thomæ. Vbi est ergo in toto hoc contextu, quod illi attribuit Leander? Componere dictum Leandri attributum Granado, cum dicto ipsius Granadi: nam Leander ex Granado refert hæc: *Ex præcisa taciturnitate Fidelis, non potest Princeps colligere, aut præsumere, illum Fidem negare, sed potius implicite illam fateri*. Ipse autem Granado dicit: *In eo casu tacere est erubescere Christum, &c.* & solum superaddit il-

lam conditionalem. *Quando vero qui tacet, non præberet sufficientem occasionem existimandi, &c.* quod est conforme dicto S. Thomæ, ut mox videbimus.

11. Citat etiam Leander pro eo asserto P. Petrum Hurtado supra relatam. Sed longe alia est mens huius Authoris, ut legenti constabit. Nec vacat alios Authores à Leandro relatos examinare.

CAPVT II.

*Sensus propositionis damnatæ,
& damnationis
eius.*

SVM MARIAM.

Lethale est silentium, quando est signum negatæ Fidei, aut erubescentiæ de illa confitenda. n. 12.

Silentium coram potestate publica interrogante est signum negatæ Fidei, vel erubescentiæ. n. 14.

Cum hoc stat, quod aliquando per accidens id silentium possit non esse signum negatæ Fidei, neque erubescentiæ. n. 15.

Varij casus, in quibus id silentium non est signum negatæ Fidei, neque erubescentiæ. n. 15. & seqq.

Quid censeat P. Suarez. n. 18.

Eodem modo discurrendum est, quando ex eo silentio aliqui sunt scandalizandi. n. 19.

12. **A** pud omnes certum est, quod quando (interrogante tyranno, vel privata persona) silentium est signum negationis Fidei, aut erubescentiæ de confessione illius, etiam ob metum mortis; est mortaliter illicitum contra præceptum Confessionis Fidei. Si vero per possibile, vel im-

Tertul.

S. Chris.

S. Tho.

Bañez.